

Du blir frisk av tuberkulose

Hvem kan få tuberkulose?

Det fins mennesker med tuberkulose i alle land. Tuberkulose er mest utbredt i Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa, derfor skjer det oftest at mennesker som kommer fra disse områdene, blir smittet og syke.

Alle som kommer fra land der det er mye tuberkulose, må derfor undersøkes for tuberkulose kort tid etter at de er kommet til Norge. Undersøkelsene blir utført av helsepersonell i kommunen man bor i.

Hvorfor er mange redde for tuberkulose?

Grunnen til at mennesker er redde for tuberkulose, er vanligvis at de ikke har nok kunnskap om sykdommen. Mennesker som ikke har nok kunnskap, har sine egne ideer eller lager sine egne forklaringer på ting. Mange er for eksempel redde for å bli smittet fordi de ikke vet at TB-pasienter som er skrevet ut av sykehuset, ikke kan smitte andre.

Mange TB-pasienter er derfor redde og skjuler sykdommen sin for andre. De frykter at folk som får vite at de har tuberkulose, vil holde seg unna dem, nekte å spise sammen med dem, og lignende. Også personer som har symptomer på tuberkulose kan være redde for dette, og dette kan gjøre at de lar være å gå til legen for å finne ut hva som feiler dem.

Når folk har kunnskap om tuberkulose og vet at personer som tar effektive TB-medisiner ikke kan smitte andre, vil de føle seg trygge. Da vil de også være bedre i stand til å gi personer med tuberkulose omsorg og støtte.

Vil du vite mer om tuberkulose? Gå inn på nettsidene til Folkehelseinstituttet (www.fhi.no) eller LHL internasjonal (www.lhl-internasjonal.no).

Brosjyren er utgitt av LHL Internasjonal og Folkehelseinstituttet.

Hva er tuberkulose?

Tuberkulose (TB) er en sykdom som er forårsaket av bakterier. Bakterier er små, usynlige organismer som fins overalt, både i naturen og i menneskers kropp. De fleste bakterier er helt ufarlige, og til og med nyttige. Men noen bakterier er også skadelige, og kan skape sykdommer som kalles infeksjoner. Bakterien som kan gi tuberkulose, er en slik bakterie. Hvis bakterien fester seg og formerer seg i et område i kroppen, og kroppen ikke klarer å forsvare seg, kan man få sykdommen tuberkulose.

Det er mest vanlig at man får tuberkulose i lungene, men man kan også få det i andre deler av kroppen (for eksempel i skjelettet, i lymfeknutene eller i hjernen).

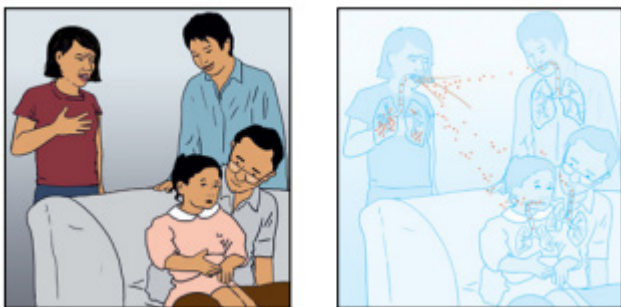
- Tuberkulose er en sykdom som kan behandles, og som man blir frisk av
- TB-medisiner er gratis for alle som oppholder seg i Norge

Hvordan behandles tuberkulose?

Tuberkulose behandles med medisiner, vanligvis tabletter. Medisinene er gratis i Norge. De fleste pasienter må ta medisiner hver dag i seks måneder, men noen ganger er behandlingstiden lengre. Vanligvis er det slik at en helsearbeider kommer og gir medisiner til pasienten hver dag. Etter å ha fullført behandlingen blir du frisk av tuberkulose.

Hvordan blir du smittet av tuberkulose?

TB-bakterier spres via luften gjennom små dråper (som du ikke kan se). Dråpene kommer fra nesen eller munnen til en person som har smittsom tuberkulose, og kommer ut i luften når denne personen hoster, nyser eller snakker. TB-bakteriene er inni noen av disse dråpene. Når andre personer puster inn denne luften, kan noen dråper med TB-bakterier følge med og komme inn i lungene deres.

TB-bakterien smitter ikke lett, så det er vanligst at man blir smittet av noen man bor sammen med. Det er bare lunge-TB og en sjelden form for TB i spiserøret som kan smitte andre. Man kan ikke bli smittet av noen som har tatt effektive TB-medisiner i 2–3 uker.

Bare noen få av de som er smittet, blir syke

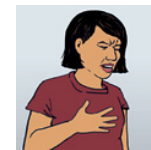
Mennesker som er smittet av TB-bakterien, blir ikke nødvendigvis syke. Det er anslått at rundt 1/3 av verdens befolkning har TB-bakterien i seg, men bare noen få av disse blir syke. Grunnen til at noen av de som er smittet, blir syke, er at de har nedsatt immunforsvar (for eksempel på grunn av andre sykdommer, stress, forandring i klima, dårlig ernæring, endret kosthold eller andre ting). Det kan gå mange år fra man blir smittet til man blir syk.

Hvis du er smittet av bakterien, men ikke er syk, kan det likevel hende at legen anbefaler deg å ta TB-medisiner i en periode (vanligvis tre eller seks måneder). Dette gjøres for å unngå at du blir syk senere. Slik behandling kalles forebyggende tuberkulosebehandling. Behandlingen er frivillig. **Personer som tar forebyggende behandling er friske, og kan ikke smitte andre.**

Hvordan kan du vite om du har tuberkulose?

Personer som hoster i to–tre uker eller mer, kan ha tuberkulose i lungene. De vanligste tegnene på tuberkulose i lungene er:

- Hoste med mye slim, noen ganger også med blod
- Smerter i brystet

Hoste

Andre vanlige tegn på tuberkulose – både lungetuberkulose og tuberkulose i andre deler av kroppen – er:

Miste matlyst
Gå ned i vekt

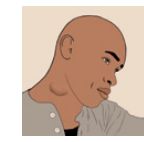
Føle seg svak og
trett

Feber over noe tid

Svette om
natten

Hevelse eller kul på
halsen, under armene
eller i lysken

Dette er også vanlige tegn på noen andre sykdommer, så for å være sikker på at det er tuberkulose du har, må du undersøkes på flere måter. Alle som har et eller flere av disse symptomene bør gå til lege!

Personer med tuberkulose har ofte ikke alle disse symptomene. Noen har bare svake symptomer.

Hva skal du gjøre hvis du mistenker at du har tuberkulose?

Hvis du mistenker at du har tuberkulose, bør du oppsøke fastlegen din, legevakten eller helsetilbudet i kommunen du bor i, så snart som mulig. Jo raskere du kommer i gang med behandling, jo raskere blir du frisk. Flere typer undersøkelser kan gjøres for å finne ut om en person har tuberkulose. Det vanligste er at man tar man røntgenbilder av lungene, en test på huden (som kalles Mantoux-test) og/eller en blodprøve. Dersom det viser seg at du er smittet med TB-bakterien, vil du bli henvist til en spesialist ved et sykehus.

Barn kan ha andre symptomer enn voksne

- Sover mye og orker mindre
- Spiser lite
- Går lite opp i vekt
- Svetter om natten
- Hostet sjelden

